

“Invasieve exoten is een probleem dat de beheerder moet oplossen”

— Lotty Nijhuis (journalist)

Frank de Goey, directeur Ruinemans Aquarium

“Als importeur hebben wij een verantwoordelijkheid. Maar daarna de consument ook”

> “Ik vind invasieve exoten niet per definitie het probleem van de beheerder. Eerst moeten anderen voorkomen dat die soorten in de natuur terecht komen. Wij importeren tropische vissen, en zien daar dus ook voor ons een taak. Wat hier niet hoort, halen we niet binnen. Negentig procent van de soorten die wij importeren zijn warmwatervissen, die overleven in Nederland sowieso niet buiten het aquarium. Van de koudwatersoorten is een aantal in Nederland verboden, die importeren we vanzelfsprekend ook niet. Opmerkelijk is wel dat sommige van die soorten in Duitsland wel verkocht mogen worden, zoals de Elrits. Daar komen ze gewoon in het buitengebied voor en geven ze geen problemen. Bovendien houden vissen zich niet aan landsgrenzen. Ik heb het standpunt van ons ministerie wat dat betreft nooit goed begrepen. Tenslotte zijn er nog koudwatervissen die niet verboden zijn, maar die we uit principe niet importeren. De zonnebaars bijvoorbeeld. De zonnebaars is heel invasief en brengt in de Nederlandse wateren grote schade toe aan de visstand. En mensen kieperen ze gewoon in de sloot. Wij doen niets wat niet mag en doen zoveel mogelijk om problemen met exoten te voorkomen. Als importeur hebben wij een verantwoordelijkheid. Maar daarna de consument ook. Dierenspecialisten zouden daar ook een rol kunnen spelen en consumenten goed voor moeten lichten. Dat begint al bij aanschaf. En dan, pas als exoten in de natuur terecht komen, is het de verantwoordelijkheid van de beheerder.”<

Hans Kruidenink, beheerder gemeente Den Haag

“De gemiddelde Nederlander denkt dat de rimpelroos een duineigen soort is”

> “De eigenaar van een gebied zit met de exoot, dus die moet besluiten om er al dan niet iets aan te doen. Want vaak is gewoon niet te achterhalen wie de veroorzaker van het probleem is. Je kunt natuurlijk omwonenden vragen bepaalde soorten niet in de tuin te zetten, maar je kunt niemand dwingen. Dat betekent dat de eigenaar – gemeente – en de beheerder bepalen hoe belangrijk ze het probleem van exoten vinden. Maar als het over verantwoordelijkheid gaat, dan gaat het natuurlijk ook over geld. En we zitten nu in een tijd met weinig financiële ruimte. Dan moet je met goede argumenten komen. Natura 2000 is zo’n argument. Wij hebben zelf in het Westduinpark rimpelroos aangeplant, omdat hij zo goed groeit en zand vasthoudt. Dat was vlak na de oorlog, toen werd over de gevolgen nog niet zo nagedacht. Bovendien is het Westduinpark een relatief klein gebied, vooral aangelegd met het oog op recreatie. Maar de rimpelroos is enorm gaan woekeren en heeft alle duinsoorten verdrongen. De natuurwaarde is daardoor enorm omlaag gegaan. Opmerkelijk genoeg de beleving van het gebied niet. Want vraag het de gemiddelde Nederlander, en die denkt dat de rimpelroos een duineigen soort is. Desalniettemin is de rimpelroos een probleem geworden, een probleem dat we bovendien zelf hebben veroorzaakt. Gelukkig is het Westduinpark aangewezen als Natura 2000-gebied. Grijs duin, en dat betekent dat alle rimpelroos weg moet. Door de aanwijzing is ook geld beschikbaar gekomen, en daarmee hebben we de rimpelroos grootschalig aan kunnen pakken. Nu is het afwachten hoe de andere vegetatie zich gaat ontwikkelen.” Het verwijderen van rimpelroos is een zeer ingrijpende klus, omdat dit eigenlijk alleen effectief is als alle wortels verwijderd worden. Kleine stukjes wortel die achterblijven lopen doorgaans weer uit, dus bij elke andere werkwijze is de terugkeer van de rimpelroos een kwestie van tijd.

**Hans Hollander, Nederlands
Expertise Centrum Exoten**

*“Het belangrijkste is dat wet-
en regelgeving eenduidig
zijn”*

> “Er gebeurt momenteel bij ons heel veel op het gebied van exoten. Het dreigt een onbeheersbaar probleem te worden. Je kunt daarvoor niet alleen een beheerder verantwoordelijk stellen. Dieren steken de grens over of worden losgelaten in het wild. De beheerder heeft een verantwoordelijkheid waar het gaat om signalering, maar het is een maatschappelijk probleem. Dat betekent dat zowel de burger als de overheid een rol heeft.

Het belangrijkste is dat wet- en regelgeving eenduidig zijn. Er zijn nu allerlei verschillende lijsten, zoals zwarte lijsten en signaleringslijsten. Deze zijn niet sluitend. Daardoor is de wetgeving redelijk eenvoudig te omzeilen. Bijvoorbeeld in het geval van de muntjak. Alleen de Chinese muntjak staat op de lijst. Dus gaan liefhebbers op zoek naar een andere muntjaksoort waar geen bezitsverbod voor geldt. Ten tweede moeten mensen beseffen dat ze zelf een verantwoordelijkheid hebben. Dat vraagt voorlichting. Voor waterplanten gaat dat al heel goed. Er is een convenant opgesteld, er zijn folders, en labels die laten zien of planten wel of niet in het wild in Nederland voorkomen. Voor dieren gebeurt er helaas nog weinig.

In Noord-Amerika zien we hoe het uit de hand kan lopen. Daar zijn in het verleden grote watersystemen aan elkaar gekoppeld. Vooral exotische vissen trekken van het zuiden naar het noorden, waar ze nu in de ‘great lakes’ inheemse vissoorten verdringen. Schade aan de economie loopt in de miljarden dollars. Bij ons is het probleem van exoten nog niet gekapitaliseerd, maar dat betekent niet dat het niet zover kan komen. Daarom is snelle actie noodzaak, door alle partijen.”<

**Henk Siebel, beheer-
en beleidsmedewerker
Natuurmonumenten**

*“De overheid moet zo
snel mogelijk haar
verantwoordelijkheid nemen”*

> “Voor deze stelling zijn verschillende benaderingswijzen mogelijk. Beheerders krijgen geld om goed beheer uit te voeren. Na verdroging en vermessing lijken invasieve nu het derde grote probleem te worden in natuurbeheer. Dus mag je verwachten dat een goede beheerder daar wat aan doet.

En beheerders doen ook al veel aan bestrijding, maar ook door signalering van nieuwe invasieve exoten en onderzoek naar bestrijding. Maar het aantal probleemsoorten en het aantal gebieden waar zij voorkomen, neemt toe. De kosten stijgen heel snel, kosten die de huidige SNL-subsidies slechts voor een klein deel dekken.

En als je dan kijkt waar het probleem vandaan komt: invasieve exoten zijn vaak plantensoorten die uit de handel in de natuur terechtkomen. Ze worden bijvoorbeeld via tuinafval in natuurgebieden gedumpt. Het probleem wordt veroorzaakt door de samenleving, dus de overheid heeft hier een taak. Ik vind dat er nu preventief te weinig gebeurt. Vaak zijn nu Natura 2000-doelstellingen voor natuurbeheer uitgangspunt. De opzet beheerplannen en de financiering van maatregelen hiervoor is nu gedecentraliseerd naar de provincies. Er zullen heel veel invasieve soorten zijn die de Natura 2000-doelstellingen gaan dwarsbomen. Dat lijkt nu al te gebeuren met bijvoorbeeld de watercrassula en de doelstellingen voor de zwakgebufferde vennen in Noord-Brabant. Daar hebben provincies nu zeker ook een verantwoordelijkheid voor bestrijding van invasieve exoten. Alleen provincies verantwoordelijk maken gaat niet werken, maar er is echt een regionale, preventieve aanpak nodig. Want als je het probleem van invasieve exoten preventief aanpakt, is het tij nog te keren. Anders nemen de kosten exponentieel toe. De overheid moet dus zo snel mogelijk ook haar verantwoordelijkheid nemen; het geld zal toch links- of rechtsom uit de samenleving moeten komen.”<

foto Hans van den Bos, Bosbeeld.nl